

MAKÜ-MEHMET AKİF ERSOY DERGİSİ (MAED)

MAKU-Journal of Mehmet Akif Ersoy (JMAE)

e-ISSN: 3023-5618

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maed>

madergi@mehmetakif.edu.tr

Cilt 2, Sayı 2, Haziran 2024 / Volume 2, Issue 2, June 2024

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ TÜRK-YUNAN İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA İSTANBUL'UN FETHİNİN 500. YIL KUTLAMALARI

*Celebrations of the 500th Anniversary of the Conquest of Istanbul in the Context of Turkish-Greek
Relations during the Democrat Party Era*

Makale Türü/Article Types : Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi/Received Date : 06.04.2024
Kabul Tarihi/Accepted Date : 14.07.2024
Sayfa/Pages : 1-20
DOI Numarası/DOI Number : 10.5281/zenodo.12789925

Ramazan BAŞ

(Dr.), T.C. sağlık Bakanlığı, e-mail: benramazanbas@hotmail.com

 0000-0002-7425-9707

Atf/Citation

Baş, R. (2024). Demokrat Parti Dönemi Türk-Yunan İlişkileri Bağlamında İstanbul'un Fethinin 500. Yıl Kutlamaları. *MAKÜ-Mehmet Akif Ersoy Dergisi (MAED)*. (2/2), 1-20.

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ TÜRK-YUNAN İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA İSTANBUL'UN FETHİNİN 500. YIL KUTLAMALARI

Celebrations of the 500th Anniversary of the Conquest of Istanbul in the Context of Turkish-Greek Relations during the Democrat Party Era

Ramazan BAŞ

Öz: Tarihsel süreç içerisinde Türk-Yunan ilişkileri için bir genelleme yaparsak, genelde gergin geçmiştir, diyebiliriz. Ancak nadirde olsa ilişkilerin iyi olduğu istisnai dönemler olmuştur. 1928 yılında Eleftherios Venizelos'un yeniden iktidara gelişinden 1954 yılında Kıbrıs meselesi çıkana kadar, Türk-Yunan ilişkilerinde çeyrek asır süren bir dostluk dönemi yaşanmıştır. Bu dostluk, dönemin reelpolitigini iyi okuyan Atatürk ve Venizelos gibi iki ileri görüşlü liderin başarısıdır. Zira tüm dünya için zor yıllar olan İkinci Dünya Savaşı başlamadan önce Türkiye ve Yunanistan uzlaşmayı başarmıştır. Savaş sonrası iki kutuplu yeni dünya düzeninde iki ülke beraber NATO'ya girerek aynı kutbun içerisinde yer almıştır. Bu durum iki ülkeyi Soğuk Savaş Dönemi'nde SSCB'ye karşı Balkanlar'da yeni bir Balkan paktının kurulması arayışına götürmüştür. Türkiye ve Yunanistan aralarına Yugoslavya'yı da almış ve 1953'te pakt için yoğun bir görüşme trafiğı başlamıştır. Ancak bu sırada İstanbul'un fethinin 500. yıl kutlamaları vardır. Türkiye bu tarihî olayı görülmemiş bir şekilde kutlamak istemiştir. Zira hazırlıklara 1939'da İsmet İnönü Dönemi'nde başlanmıştır. Bu nedenle Türk kamuoyunda büyük bir beklenti olmuştur. Fakat 1953 Mayıs ayı geldiğinde hazırlıklar bir anda durmuş ve Türkiye Türk tarihinin bu önemli olayını planladığı gibi kutlamamıştır. Bu araştırmada bu tarihî olayın süreci ve yaşananlar Demokrat Parti Dönemi Türk-Yunan ilişkileri bağlamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fethin 500. Yılı, Türkiye, Yunanistan, Demokrat Parti, İstanbul.

Abstract: If we make a generalization about Turkish-Greek relations throughout the historical process, we can say that they have generally been tense. However, there have been exceptional periods when relations were good. From the time Eleftherios Venizelos came to power again in 1928 to the Cyprus issue in 1954, there was a quarter-century period of friendship in Turkish-Greek relations. This is the success of two farsighted leaders such as Mustafa Kemal Atatürk and Venizelos. Because Turkey and Greece managed to reach a compromise before the start of the Second World War, which were difficult years for the whole world. In the post-war bipolar new world order, the two countries entered NATO together and were at the same pole. This situation led the two countries to seek the establishment of a new Balkan pact in the Balkans against the USSR during the Cold War. Turkey and Greece included Yugoslavia and there was intense negotiation traffic for the pact in 1953. However, at this time there were celebrations for the 500th anniversary of the Conquest of Istanbul. Türkiye wanted to celebrate this historical event in an unprecedented way. Because the preparations started during the reign of İsmet İnönü. For this reason, there was a great expectation in the Turkish public. However, when May 1953 came, the preparations suddenly stopped and Turkey did not celebrate this important event in Turkish history as planned. In this research, the process and events of this historical event were examined in the context of Turkish-Greek relations during the Democratic Party period.

Keywords: 500th Anniversary of the Conquest, Türkiye, Greece, Democratic Party, Istanbul.

Giriş

Türk ve Rum halkları yaklaşık dört asır Osmanlı Devleti içerisinde birlikte yaşamıştır. 1821'de Rumların isyanı sonucu Avrupalı büyük devletlerin yardımıyla 1829'da Yunanistan Krallığı kurulmuştur. Yunanistan kurulduğu andan itibaren Osmanlı'dan toprak kopararak büyüme isteğı nedeniyle, Osmanlı-Yunanistan ilişkileri genelde gergin geçmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonrası Yunanistan'ın İngiltere destekli Anadolu işgali sonucu, 1919-1922 arasında Türk-Yunan savaşı yaşanmıştır.

Türklerin "Kurtuluş Savaşı" Yunanların "Küçük Asya Felaketi" adını verdikleri Türk-Yunan savaşı (Demiröz, 2007, s. 13), sonrası yapılan Lozan Barış Antlaşması beklenen barışı getirmemiştir. Zira bu antlaşmanın bir parçası olan nüfus mübadelesi ardılı sorunlar nedeniyle 1920'li yıllar gergin geçmiştir (Değerli, 2006, s. 240). Hatta zaman zaman iki ülke yeni bir savaşın eşiğine gelmiştir. Fakat

iki ülke yeni bir savaşı değil, müzakere seçeneğini tercih etmiştir. Mübadele ve ardılı sorunları çözmek için zorlu müzakerelerin sonucunda Türkiye ve Yunanistan, 21 Haziran 1925'te Ankara'da ve 1 Aralık 1926'da Atina'da olmak üzere iki antlaşma yapmıştır. Fakat bu antlaşmalar kâğıt üzerinde kalmış, uygulanmamıştır (Klapsis, 2022, s. 69).

Yunanistan'da 1928 yılında Venizelos yeniden iktidara gelmişti. Venizelos bu dönemde komşularıyla iyi ilişkiler kurmayı amaçlamıştı. Özellikle Türkiye ile aradaki sorunları çözüp, biran önce barışın yapılmasını istemişti (Clogg, 1997, s. 134-135). Bu durum ilişkilerde bir yumuşama başlatmıştır (Şimşir, 2001, s. XXVII-XXVIII). Ayrıca İtalya'nın ve Bulgaristan'ın revizyonist politikaları, 1929 Dünya İktisadi Buhranı gibi dünya konjonktürü, Türk-Yunan yakınlaşmasını gerekli kılmıştır (Şahin, 2022, s. 41). Neticede iki ülke arasındaki müzakereler sonucu, 10 Haziran 1930'da Ankara'da yapılan antlaşma ile aradaki sorunlar çözüme kavuşmuştur (Şahin, 2021, s. 58). Arkasından 30 Ekim 1930'da Dostluk, Tarafsızlık, Uzlaşma ve Hakem Antlaşması imzalanmıştır (Kalelioğlu, 2009, s.104). Bundan sonra iki ülkenin yakınlaşması ivme kazanmış ve ilişkiler iş birliği boyutuna yükselmiştir. Türkiye ve Yunanistan arasındaki iyi ilişkiler 9 Şubat 1934'te Balkan Paketi'nin kurulmasını sağlamıştır. Sonuçta iki ülke İkinci Dünya Savaşı öncesi iyi ilişkiler kurmayı başarmıştır.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Yunanistan, Almanya ve İtalya'nın işgaline uğramıştır. Bu işgalin de bir sonucu olarak Yunanistan yaşadığı gıda sıkıntısı nedeniyle, "Büyük Açlık Dönemi" adı verilen kötü bir dönem yaşamıştır. Türkiye Yunanistan'ın bu kötü döneminde başta gıda olmak üzere dost olarak gördüğü Yunanistan'a her türlü yardımı yapmıştır. Sonuçta 1930'lu yıllardaki iyi ilişkiler İkinci Dünya Savaşı yılları ve sonrasında da devam etmiştir (Baş, 2015). Savaş sonrası iyi ilişkiler Yunanistan'ın yaşadığı 1946-49 yılları arasındaki Yunan İç Savaşı'nda da devam etmiştir (İnan, 1986, s. 95). 1947 yılının Mart ayında, ABD Başkanı Truman, Türkiye ve Yunanistan'a yardım edilmezse komünizmin eline geçeceğini açıklamış ve yardım taahhüdünde bulunmuştur. Bu tarihten sonra ilişkilerde SSCB ve komünizm beraber mücadele edilmesi gereken ortak düşman olarak görülmüştür. Bu durum Soğuk Savaş'ın dinamiklerinin ilişkileri yönlendirmesine neden olmuştur (Çakmak, 2022, s. 83). Dolayısıyla Soğuk Savaş yıllarında iki kutuplu yeni dünya düzeninde Türkiye ve Yunanistan aynı safta yer almıştır:

Türkiye'de Çok Partili Dönem ile birlikte 1950'de Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi Türk-Yunan ilişkilerini bozmamış aksine daha da geliştirmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan yenedünya düzeninde ülkeler, savaşın iki kazananı SSCB ve ABD'nin yanında saf tutmaya başlamıştır. Türkiye ve Yunanistan ABD'nin yanında aynı safta yer almıştır. Dolayısıyla Soğuk Savaş'ın ilk yıllarında iki ülke ABD'nin de isteği doğrultusunda SSCB'ye karşı iş birliği arayışına girmiştir. İki ülkenin 1952 yılında birlikte NATO'ya üye olmasından sonra bu iş birliği arayışı ivme kazanmıştır. Bu iyi giden ilişkiler için Gürel şöyle demiştir: "*Bölünmüş bir dünyada birlikte saf tutan bu iki devlet arasında, hiç sona ermeyecekmiş izlenimini iki tarafa da veren bir 'balayı' hüküm sürüyordu.*" (Gürel, 1993, s. 51).

Türk-Yunan ilişkilerindeki bu balayı dönemi 1952 yılı içerisinde karşılıklı ziyaretlerle üst düzeye çıkmıştır. Türk ve Yunan devlet adamları karşılıklı olarak birbirlerini üst düzeyde ziyaret etmiştir. Mevcut iş birliğinin NATO üyeliği ile birlikte geliştirilerek her alanda iş birliğine gidilmesi planlanmıştır. Bunun için 1952'de, Türkiye ve Yunanistan devletleri aralarında üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretlerin her biri kendi içerisinde tarihî öneme sahip ziyaretler olmuştur. Önce Yunanistan Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Sofoklis Venizelos'un Türkiye ziyareti, arkasından Başbakan Menderes'in Yunanistan ziyareti, daha sonra da Yunan Kralı Pavlos (Paul) ile Kraliçe Frederika'nın Türkiye ziyaretleri, son olarak da Türkiye Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Yunanistan ziyareti gerçekleşmiştir (Baş, 2015, s. 86-87).

1953 yılının ilk aylarında Türkiye ve Yunanistan aralarına Yugoslavya'yı da alarak Balkanlar'da savunma ağırlıklı bir pakt kurulması konusunda anlaşmıştır. Resmi adıyla "Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Krallığı ve Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Arasında Dostluk ve İş birliği Antlaşması" üç ülkenin dışişleri bakanları tarafından, 28 Şubat 1953'te Ankara'da imzalanmıştır (Fırat, 2009, s. 589). Bu antlaşmayı geliştirip Balkanlar'da ikinci bir paktın kurulması için 1953 yılı içerisinde Türk-Yunan devlet adamlarının görüşmesi artmıştır. Fakat bu kritik yıl İstanbul'un fethinin de 500. yılına denk gelmiştir. Oysa Türkiye İstanbul'un fethinin 500. yılını görülmemiş bir şekilde kutlamayı planlamıştır. Zira bu büyük tarihî olayın hazırlıklarına 1939'da İsmet İnönü Dönemi'nde başlanmıştır.

1. 500. Yıl Kutlama Hazırlıkları

6 Nisan 1453 tarihinde Osmanlı tarafından kuşatılan İstanbul, 53 günlük bir kuşatmanın sonucu 29 Mayıs 1953'te fethedilmiştir. II. Mehmet (Fatih) tarafından gerçekleştirilen fethin gerek dünya gerekse Türk tarihi açısından önemi büyüktür.

Türk tarihi açısından bu önemli olay Osmanlı Dönemi'nde II. Meşrutiyet'in ilanından sonra kutlanmaya başlanmıştır. 1908'den sonra iktidara gelen İttihat ve Terakki Cemiyeti anlamlı günleri kutlamayı bir gelenek haline getirmek istemiştir (Engin, 2003, s. 65). Özellikle Türkçülük ideolojisi nedeniyle millî bilincin inşası için İttihat ve Terakki Cemiyeti tarafından kutlamalar bir araç olarak düşünülmüştür. Millî bilincin gelecek nesillere aktarılmasını sağladığı için kutlamalara önem verilmiştir (Şimşek ve Akbaş, 2023, s. 41). Bu amaca uygun olarak başlatılan bir uygulamada, İstanbul'un fetih gününü kutlama törenleri yapılması olmuştur. Fetih 1910 yılından itibaren kutlanmaya başlanmıştır (Engin, 2003, s. 65). Fakat 1914 yılında İstanbul'un fethinin yıl dönümü oldukça yoğun bir şekilde kutlanmıştır. Bunun nedeni İttihat ve Terakki'nin hâkim ideolojisi ve Birinci Dünya Savaşı'nın ayak seslerinin hissedilmesi olmuştur. Devletlerarası bloklaşmanın en üst düzeye çıktığı dönemde, bir anlamda kutlamalar gövde gösterisi niteliğinde olmuştur. Fakat Birinci Dünya Savaşı yıllarında kutlamalara ara verilmiş, sadece 1916 yılında kutlama yapılabilmıştır (Şimşek ve Akbaş, 2023, s. 41).

Atatürk Dönemi'nde İstanbul'un fethinin kutlanmasına dönük girişimlere rastlanmamıştır. Zira bu dönem laik ulus devlet inşa süreci nedeniyle devrimlerin hız kazandığı, monarşiden kalan kurum ve kuruluşların tasfiye edilip, millî egemenliğe dayalı Türk devletinin oluşum süreci dönemi olmuştur. Bu nedenle bu dönemde daha çok modern Türkiye'nin kuruluşunda yeri olan önemli olaylar veya günler bayram olarak kutlanmaya başlanmıştır (Tağmat, 2014, s. 50). Bu biraz da 1930'lu yıllardaki dünya konjonktürünün sonucudur. 1930'lu yıllarda Amerika'da ve Avrupa'da görülen öjenik faaliyetler yoluyla, modern devletlerin insana müdahalesiyle ilgilidir. Bu durumun 1940'lı yıllarla birlikte dünyada değişmeye başlamasıyla Türkiye'de de değişmeye başlamıştır.

Bu değişimi 1940'lı yıllarla birlikte Türk Tarih Kongrelerinden takip etmek de mümkündür. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte ilki 1932, ikincisi 1937'de düzenlenen Atatürk Dönemi'ndeki tarih kongrelerinde ağırlıklı olarak Türklerin kökeni, dili ve Türklük gibi konulara ağırlık verilirken, İnönü Dönemi'nde hümanizma ve daha çok kültürel konulara ağırlık verilmiştir. Örneğin 15-20 Kasım 1943'te düzenlenen III. Türk Tarih Kongresi'nde önceki kongrelerin aksine Osmanlı tarihi, bilimsel bir inceleme alanı olmuştur (Pakır, 2020). Bu bağlamda İstanbul'un fethinin 500. yıl kutlama hazırlıkları 1939 yılında İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde başlatılmıştır (Özcan, 2013). Türkiye Cumhuriyeti bu büyük olaya yakışan bir kutlamanın yapılabilmesi için hazırlıklara oldukça erken başlamış olması dikkat çekicidir.

1939 yılı gibi oldukça erken sayılabilecek bir tarihte başlayan İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü kutlama hazırlıklarının yapıldığı, 1943'teki III. Türk Tarih Kongresi'nde de konuşulmuştur. Ayrıca TTK üyelerinden Hikmet Bayur'un başkanlığında bir komisyon hazırlık sürecini yürütmeye başlamıştır. Komisyon bir çalışma planı hazırlamıştır. Buna göre kitaplar yayınlamak, haritalar ve maketler yaptırmak, resim albümleri tertip etmek, İstanbul'un beş yüzüncü fetih yıl dönümü günü İstanbul'da uluslararası bir tarih kongresi toplamak ve aynı tarihte İstanbul'da bir tarih sergisi açmak düşünülmüştür. Bunun yanında bu devre ait arşiv araştırmaları yapmak, önemli vakfiyeleri tercüme ve neşretmek planlanmıştır. Ayrıca Fatih devrinden kalmış eserlerin tamir ve restorasyon işlerini yapmaya çalışmak gibi planlar ortaya konulmuştur (Pakır, 2020, s. 53-54).

Hazırlanan planlar çerçevesinde öncelikle on bir eserin hazırlanmasına girilmiştir. Fatih Devri öncesi mimari eserlerin onarım ve restorasyonu için ilgili yerlere başvuru yapılmıştır. Fetih öncesi ve sonrası olmak üzere İstanbul'un maketi için görevlendirmeler yapılmıştır. Osmanlı'nın kuruluşundan Fatih Dönemi'ne kadar olan süreç için arşiv belgeleri toplanmıştır. Fatih'in Divanı'nın Latin harfleriyle çevrilmesi için çalışma başlatılmıştır. Osmanlı'nın kuruluşundan Fatih'in ölümüne kadar olan dönemde var olan Bursa anıtlarının sicilleri tamamlanmıştır. İstanbul'un haritaları Harita Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılmıştır (Pakır, 2020, s. 54).

Anlaşıldığı üzere İstanbul Valiliği tarafından kurulan komisyon, İkinci Dünya Savaşı başlamasına rağmen faaliyetlerini sürdürmüştür. Komisyon öncelikle Fatih Dönemi'nden kalan ve bir bölümü

bakımsızlıktan harabe olan tarihî eserlerin bakım ve onarımını yapmaya çalışmıştır. Fakat yapılan çalışmalar sonucu bu iş için 150 milyon lira gerektiğinden bu iş ertelenmiştir (Ünal, 2003, s. 68).

İkinci Dünya Savaşı'nın ortalarına doğru dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel başkanlığında yeni bir komisyon kurulmuştur. Yeni komisyonda Fethin 500. yıl kutlama hazırlıkları için büyük projeler planlanmıştır. Örneğin Topkapı ile Edirne Kapı arasında bir olimpiyat köyü kurulması ve yapılacak olimpiyat tesisleriyle 1954 olimpiyatlarının İstanbul da yapılabilmesini sağlamak düşünülmüştür. Proje üzerine proje üretilirken hazırlıkların çoğuna başlanamamıştır. Çünkü İkinci Dünya Savaşı'nın getirdiği ekonomik sıkıntılardan ve alınan tedbirlerden dolayı, hazırlıklar için gerekli olan 200 milyon lira gibi bir paranın harcanması o dönem için mümkün olmamıştır (Ünal, 2003, s. 65-69).

İstanbul'un fethinin 500. yıl kutlama hazırlıkları basının gündeminde de yer almıştır. Örneğin 5 Nisan 1949 tarihli Cumhuriyet gazetesinin haberine göre, şimdiye kadar esaslı bir program yapılmadığı ifade edilmiştir. Bunun nedeni de Hıristiyan âlemini gücendirebileceği yanlış düşüncesine sahip eski hükümetlerin duyduğu endişe olmuştur. Yine Cumhuriyet'e göre Milli Eğitim Bakanı'nın başkanlığında toplanan İstanbul'un fethinin 500. yılını kutlama komisyonunda, 1953'e kadar yapılacak işler görüşülmüştür. Bu yapılması planlanan işler için gerekli para yaklaşık 200 milyon liradır. Komisyon ikinci bir toplantı yaptıktan sonra hazırlayacağı raporu Başbakanlığa sunma kararı almıştır (Cumhuriyet, 05.04.1949, s. 3).

İstanbul'un fethinin 500. yılı kutlama hazırlıklarını yapmak ve Fatih Dönemi'nden kalan tarihî eserleri tamir ederek harabeden kurtarmak maksadı ile 1949 yılının sonlarına doğru Ankara'da Bakanlıklar ve Kurullararası Daimî Komisyonu oluşturuldu. Bu büyük tarihî olayın hak ettiği şekilde kutlanacağına inananlar bunu büyük bir sevinç ve heyecanla karşıladı (Erden, 1965, s. 1). Oluşturulan Bakanlıklar ve Kurullararası Daimî Komisyonun yapmayı düşündüğü işlerin çok dağınık olduğunu düşünen komisyonun İstanbul'da bulunan ve birinci üyesi olan İstanbul Valisi Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay, bu işlerin halledilmesi için bir dernek teşkil edilmesini düşündü. Vali Gökay bu düşüncesini gerçekleştirmek için 13 Şubat 1950'de, İstanbul'daki resmi daire müdürleri, banka ve şirket müdürleri, vakıf müdürleri gibi önemli bir kitlenin katılımı ile Cağaloğlu'nda bir toplantı düzenledi. Burada *İstanbul'un 500. Ve Müteakip Fetih Yıllarını Kutlama Derneğinin* kurulmasına karar verildi (Erden, 1965, s. 2).

Dernek formalite işleri hallettikten sonra idare kurulunu oluşturmuş ve resmi kimliğini almıştır. 1 Mart 1950'de İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürü Aziz Ogan dernek başkanı seçilmiştir. Dernek, Başbakan Şemseddin Günaltay'a idare kurulunu ve nizamnamesini sunmuş ve Başbakan Şemseddin Günaltay'dan maddi ve manevi destek istemiştir (BCA, 030.01.00.00/ 123.782.06). Cumhuriyet Halk Partisi Dönemi'nde kurulan Dernek, kuruluş amacı olan fetih kutlamalarını sadece kültür ve sanat faaliyetleri ile yapacağını açıklamıştır (BCA, 490.01.00.00/ 123.782.06).

Dernek kurulduktan iki buçuk ay sonra Türkiye'de 14 Mayıs 1950 genel seçimleri yapılmıştır. Bu seçimlerde Demokrat Parti iktidara gelmiş, 27 yıllık Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı sona ermiştir. Kuşkusuz Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi dönemin en önemli siyasi ve sosyal olayı olmuştur (Özer, 2013, s. 352). Demokrat Parti iktidarının ilk yıllarında İstanbul'un fethinin 500. yıl kutlamaları konusu açısından bakıldığında, konunun CHP Dönemi'ne göre daha çok gündem olduğu görülmüştür. Bunun nedeni daha çok 1953'ün yaklaşmasıdır. Bunun yanında Demokrat Parti Dönemi'nde fetih üzerinden İstanbul'a ve Osmanlı'ya olan ilginin artmasının da etkisi olmuştur (Bölükbaşı, 2013, s. 82).

CHP Dönemi'nde kurulan İstanbul'un 500. Ve Müteakip Fetih Yıllarını Kutlama Derneği faaliyetlerine DP Dönemi'nde de devam etmiştir. Dernek 28 Temmuz 1950'de Bakanlar Kurulu kararıyla kamu yararına çalışan dernek olarak kabul edilmiştir (BCA, 030.18.01.02/123.61.13). 14 Ağustos 1950'de derneğin amaçları yeni Başbakan Adnan Menderes'e bildirilmiştir. Ayrıca resmi bir yazıyla Başbakan Adnan Menderes'ten maddi ve manevi destek istenmiştir (BCA, 030.01.00.00/ 17.98.42).

Yine İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü kutlamalarının yaklaşması münasebeti ile 1950 yılında Atlas Film Kollektif Şirketi tarafından "İstanbul'un Fethi" adlı bir film çevrilmiştir. Filmin bir parçasının renkli olarak Amerika'da banyo edilmek üzere yurt dışına çıkarılmasına, 27 Ekim 1950'de

Bakanlar Kurulu izin vermiştir (BCA, 030.18.10.20/124.82.07). Dönemine göre oldukça başarılı olan bu film 1951 yılında gösterime girmiştir (Arakon, 1951). Hatta bu film münasebetiyle İsveç basınında, Türk sineması ve yurtdışına gönderilmesi imkânları ile ilgili bir makale yayınlanmıştır (TDA, 539/220282.213307.01; TDA, 539/220282.213307.02). Yine İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü münasebetiyle 1952'de, Orta Şark Dostu Amerikalılar Cemiyeti Türkiye'de, Türkiye'yi tanıtan bir film çekip ABD'nin televizyon kanallarında göstermek için, Türkiye'deki ilgili makamlara başvurmuştur (BCA, 030.10.00.00/198.354.14).

7 Kasım 1952 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Fatih Sultan Mehmet'in hanımı Gülbahar Sultan'ın İstanbul Fatih'te bulunan türbesinin halka açılması istenmiştir. Bu istek 5566 sayılı kanunun birinci maddesine göre 12 Kasım 1952 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmiştir (BCA, 030.18.10.20/130.84.14). Bu ve benzeri gelişmelere rağmen kutlamalara bir yıl kala özellikle muhalif basın tarafından hazırlıkların yapılmadığı yönünde hükümete eleştiri yapılmıştır. Öte yandan kutlamalar için kurulan Dernek, Nisan 1952'de bir kongre yapmıştır. Bu kongre beklenen ilgiyi görmemiştir. Kongreye 400 üyeden sadece 35'inin katılması sonucu idare heyetinin seçimi dahi yapılamamış ve Haziran ayında kongre yenilenmiştir (Tağmat, 2014, s. 55).

Derneğin Haziran 1952'de yapılan kongresinde eski idare heyeti istifa ettiği için yeni bir idare heyeti seçilmiştir. Dernek yetkilileri maddî imkânsızlıklardan yakınmıştır. Hükümetin yardım vaadini 17 milyon liradan başlayıp 623 bin liraya kadar indirdiğini, hatta onu dahi yerine getirmediğini açıklamışlardır. Ayrıca bundan sonra derneğin resmî yardımlardan umudunu kestiği de ifade edilmiştir. Derneğin maddî sıkıntıları 1953'ün Mayıs ayı gelmesine rağmen giderilememiştir (Tağmat, 2014, s. 55). Demokrat Parti hükümeti fetih kutlamaları için CHP zamanında Bakanlar Kurulu kararı ile kurulan Derneğe maddî olarak gerekli desteği vermemiştir.

Anlaşıldığı üzere Türk kamuoyu İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümünü görkemli bir şekilde kutlamak için, 1939 yılından itibaren çeşitli şekilde hazırlanmaya çalışmış, imkânlar ölçüsünde hazırlık yapmıştır. Ancak 29 Mayıs 1953 günü geldiğinde, kutlamalar hiç 500. yıla yakışır şekilde olmamış, kutlamalar sönük geçmiştir.

2. Kutlamaların Sönük Geçmesi Ve Nedenleri

1953 Mayıs ayında kutlamaların başlamasına az bir zaman kala büyük törenlerin ve şenliklerin yapılmayacağı anlaşılmıştı. Zira hazırlıklar tamamlanmamış, Demokrat Parti konuya ilgisiz davranmaya başlamıştı. Oysa Demokrat Parti iktidara geldiği andan beri kutlamaların büyük törenler ve şenliklerle yapılacağını ilan etmişti. Fakat kutlamalara az bir zaman kala birden vazgeçilmişti (Türsan, 1987, s. 19-20). Kutlamaların yapılmayacağı, devlet yetkililerinin kutlamalara katılmayacağı haberleri basında çıkmaya başlamış ve bir anda coşku heyecan kaybolmuştu. Örneğin dönemin duayen gazetecisi Sedat Simavi, 10 Mayıs 1953'te Hürriyet gazetesinde sitem dolu bir makale yazmıştır. Simavi kutlama işinin olmayacağını önceden bildiğini ve içinin kan ağladığını belirtmiştir. Simavi kutlamalara devletin en tepesindekilerin katılmayacağından emindir. Simavi bu duruma kızgınlığını şu ifadelerle belirtmiştir: *"Bu muazzam bayramın mesuliyetini omuzlarında taşımış olanları gelmiş ve gelecek olan bütün Türk nesillerinin asla affetmeyeceklerini ve hattâ lanetle anacaklarını burada bir daha belirtmeyi memleket borcu sayarım. Koca Fatih, biz kendisini beşyüz yıl sonra maskara edelim diye İstanbul'u zaptetmedi. Türk milleti büyük fethini kepaze edenleri nasıl affeder? Elbette ki asla ve asla affetmeyecektir."* (Simavi, 10.05.1953, s. 1). Simavi 29 Mayıs tarihli yazısında da eleştirilerine devam etmiş ve şöyle demiştir: *"Her Türk gibi bugün bana da sadece içim kan ağlarken susmak ve Ulu Tanrıdan büyük Fatihe gani gani rahmet dilemek düşüyor."* (Simavi, 29.05.1953, s. 1). 29 Mayıs 1953 günü gelip çatığında Simavi'nin yanılmadığı anlaşılmıştır. Kutlamalar sönük geçmiş, kutlamalara Cumhurbaşkanı, Başbakan ve bakanların büyük çoğunluğu katılmamıştır.

Türk basınına baktığımızda 29 Mayıs günü kutlamaların yapılacağı haberleri genelde ilk sayfada büyük resimlerle verilmiştir (bkz. Ulus, 29.05.1953, s. 1; Hürriyet, 29.05.1953, s. 1). Hatta bazı gazeteler Fetih ekleri vermiştir. Örneğin Cumhuriyet gazetesi 52 sayfalık "Türk İstanbul" adlı Fetih eki vermiştir (Cumhuriyet, 29.05.1953). Kutlamalar için Türk kamuoyunda basın aracılığıyla büyük bir beklenti oluşmuştur. Fakat 29 Mayıs 1953 günü Fethin 500. yıl kutlama törenlerinin yapılacağı gün, Cumhurbaşkanı Celal Bayar İzmir'e gitmiş, törenlere katılmamış, buradan bir mesaj yayınlamakla yetinmiştir (Milliyet, 30.05.1953, s. 1). Böylelikle Fethin 500. yıl kutlamaları gibi tarihî bir olaya

Türkiye'nin Cumhurbaşkanı katılmamıştır. Başbakan Adnan Menderes ve Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'de, 30 Mayıs 1953 günü yapılacak olan Kraliçe Elizabeth'in taç giyme törenine gitme hazırlığını bahane etmiş, onlarda resmî törenlere katılmamıştır. Yine törenlere bakanların çok büyük bir kısmı da katılmamıştır. Beklendiği gibi çok görkemli törenler de olmamıştır (Milliyet, 30.05.1953, s. 1).

Devletin zirvesi törenlere katılmasa da törenler yapılmıştır. Törenlere 29 Mayıs 1953 sabahı saat 10'da Topkapı'da atılan topraklarla başlanmıştır. Arkasından Vali Ord. Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay konuşma yapmıştır. Konuşmanın sonunda harekete geçen kalabalık Ulubatlı Hasan'ın şehit düştüğü yere gelmiştir. Burada dikilen kitabeye çelenk konulmuştur. Sonra Aksaray-Atatürk Bulvarı yoluyla Fatih meydanına gelinmiştir. Burada yapılan merasime askeri birlik, mehter takımı, okullar ve halk iştirak etmiştir. Öğleden sonra da İstanbul Üniversitesinde akademik bir toplantı düzenlenmiştir (Cunbur, 1958, s. 265-266).

29 Mayıs akşamında İstanbul'un surları, hisarları ve büyük camileri ışıklandırılmıştır. Denizde fener alayları, karada ise havai fişek gösterileri düzenlenmiştir. İstanbul Fetih Cemiyetinin Almanya'dan getirttiği yedi ton havai fişek kullanılmıştır. Denizde ise Donanma, Denizcilik Bankası, Denizcilik Kulüpleri tarafından düzenlenen fener alayına yüzlerce tekne katılmıştır. Belediye tiyatrosunda da çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Dram Tiyatrosunda "Fatih" adlı oyun sergilenmiştir. Komedi Tiyatrosunda geleneksel "orta oyunu" sahnelenmiştir. Birçok yerde ulusal ve yerel folklor gösterileri yapılmıştır. Bunların dışında birçok sportif etkinlikte düzenlenmiştir (Ünal, 2003, s. 70).

İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü için bazı kurum ve kuruluşlarda bir takım faaliyetlerde bulunmuştur. Özellikle İstanbul Valiliği, İstanbul Belediyesi ve İstanbul Üniversitesi, birçok program yapmıştır. İstanbul Üniversitesindeki törenlere Rum Ortodoks Patriği Athenagoras, Ermeni Patriği ve Musevi cemaatinin Hahambaşı'da katılmıştır. Tüm yurttan bir hafta devam eden İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü kutlamalarında, şenlikler ve anma toplantılarının yanı sıra, konserler verilmiş, sergiler açılmış, kültürel ve bilimsel faaliyetler ortaya konmuştur (Başar, 2003, s. 74). Ayrıca PTT İstanbul'un fethinin 500. yılı anısına 12 puldan oluşan bir pul serisi hazırlamıştır (bkz. Ek 8).

31 Mayıs 1953 tarihli SSCB'nin askeri gazetesi Kızıl Yıldız da "Yunan çanları ve Türk trampetleri" adlı G. Dadiantse imzalı bir makale yayınlanmıştır. Makalede iki ülkenin siyasi ve askeri alandaki devlet adamları Türk-Yunan dostluğundan bahsetse de aynı hadisenin iki ülkede birbirine zıt bir şekilde görülmesi nedeniyle, Türk-Yunan dostluğunun göstermelik, yani gerçeği yansıtmadığından, bahsedilmiştir. Makalede Türkiye'de coşkulu bir keyif yaşandığından, ülke genelinde gürültülü toplantılar ve dini törenler yapıldığından bahsedilmiştir. İktidar tarafından üç gün davul çaldırıldığı ve yedi gün daha çaldırılacağı gibi ifadelerle kutlamalar abartılı bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca makalede Türkiye'de coşku varken, Yunanistan'da yas tutulduğundan bahsedilmiştir. Yunanistan'da yas nedeniyle, Atina'da dükkanların yarım saat kapatıldığından, kiliselerde cenaze çanları çalındığından bahsedilmiştir. Bu durumun normal olduğu, zira Türkler tarafından saldırıya uğrayan ve yıkılan şehir, Yunan şehriydi, denilmiştir. Aynı olayın iki ülkede birbirine zıt şekilde görülmesinin nedeninin sadece tarihsel hafızada değil, güncel eğilimlerde de aramak gerektiği de ifade edilmiştir (TDA, 571/35874.141659.32). SSCB'ye göre Türk-Yunan dostluğu sahtedir. Bu durum İstanbul'un fethi gibi tarihî bir olayın iki ülkede tamamen birbirine zıt bir şekilde algılanması da bunun göstergesi olmuştur.

Bu arada İsrail'de İbrani Üniversitesi'nde İstanbul'un fethinin 500. yıl münasebetiyle İsrail Devlet Başkanı İzak Ben Zvi' ve eşinin de katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir. 6 Haziran akşamı yapılan toplantı da Prof. Dr. Uriel Heyd, Türk İstanbul'dan, tarih boyunca bu şehrin gelişmesinden, Fatih devrinden ve ondan sonra bütün azınlıkların gördüğü eşit muameleden, Türklerin Akdeniz medeniyetine katkılarında bahsetmiştir. Prof. Dr. Mayer tarafından da Mimar Sinan ve eserlerinden bahsedilmiş ve eserlerinden bazıları projeksiyon yardımıyla salondakilere gösterilmiştir. İsrail Devlet Başkanı Zvi, Türkiye'nin Tel Aviv Elçiliği ve Kudüs konsolosluğunun da katıldığı toplantıda, İsrail'in Türkiye ile olan dostluğuna vurgu yapmıştır (TDA, 538/2673.21656.1). Anlaşıldığı üzere İsrail bu tarihî olayı, Türkiye ile ilişkileri geliştirme fırsatı olarak görmüştür.

İstanbul'un fethinin 500. yılını kutlama törenleri için yukarıda bahsedildiği gibi bir takım etkinlikler yapılmıştır. Fakat bunlar beklentileri karşılamamıştır. Törenler oldukça sönük geçmiştir (İşler, 2020, s. 304). Oysa önceden Demokrat Parti İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü için büyük törenler ve şenlikler yapılacağını ilan etmişti. Fakat sonra birden vazgeçilmiş, törenler gayri resmi bir

havaya sokulmaya çalışılmış ve halk hayal kırıklığına uğratılmıştır (Türsan, 1987, s. 19-20). Sönük geçen kutlamalardan sonra hükümet Türk kamuoyu tarafından eleştirilmiştir. Örneğin Sedat Simavi Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü için şöyle demiştir: “Beşyüz yıllık Türk İstanbul’un fetih yıl dönümünü Yunanlıların hatırı için kutlatmadı, koca bir milleti yaraladı.” (Simavi, 11.09.1953, s. 1). Bir anlamda halk bu tarihî olayı kendi kendine kutlamıştır. Yine törenlerin belli bir nizam içerisinde geçmemesinden dolayı Türk basını ilgililere tepki göstermiştir. Örneğin Son Telgraf gazetesi intizamsızlık yüzünden halkın törenleri takip edemediğini yazmıştır (Son Telgraf, 30.05.1953, s. 1).

Türkiye’de hükümetin Türk tarihinde önemli bir yere sahip bu tarihî olayı mutedil bir şekilde kutlamasının sebebi, o dönemin Türk-Yunan ilişkileriyle ilgilidir. Tarihi süreç içerisinde Türk-Yunan ilişkileri için bir genelleme yaparsak genelde “gergin” düzeyde geçmiştir (Tsitselikis, 2022, s. 104). Zira iki ülke için diğeri *düşman* ve *öteki*’dir (Naz, 2022, s. 275). Fakat bu araştırmada da bahsedildiği gibi nadirde olsa ilişkilerin iyi olduğu dönemler olmuştur. İlişkilerin iyi olduğu bu dönemlerde Türkiye ve Yunanistan, ilişkilerin seyrinde bir takım ortak hedefler belirlemiştir. Bu hedeflere ulaşabilmek için Türk-Yunan ilişkilerinin kırılğan bir yapıya sahip olmasından dolayı dikkatli olmak gerekmiştir. Özellikle Herkül Millas’ın da ifade ettiği gibi ilişkilere milliyetçi bir yaklaşım ilişkileri her zaman gergin kılmıştır (Millas, 2022, s. 96).

Türkiye ve Yunanistan 1930 yılında kurmayı başardıkları iyi ilişkileri, 1930’lu yıllarda iş birliği boyutuna taşımıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında da iyi ilişkiler devam etmiştir. Bu kez de ilişkilerde, savaş nedeniyle insani boyut ön plana çıkmıştır. Türkiye işgale uğrayan Yunanistan’a başta gıda olmak üzere birçok konuda insani yardımda bulunmuştur. Örneğin Türkiye’den gönderilen gıda sayesinde Yunanistan’da aşevlerinde, Türk Kızılay’ının tutanaklarına göre 400.000 (TKA, Kutu No: 2599, Belge No: 1.3), Yunanlı yetkililerin ifade ettiğine göre 500.000 kişi beslenmiş, Yunanistan’da işgal nedeniyle yaşanan açlık ölümleri azalmıştır (BCA, 30.10.00.00/256.724.29). Bu durum aradaki buzların erimeye başlamasını sağlamıştır. Türkiye ve Yunanistan arasındaki iyi ilişkiler, İkinci Dünya Savaşı sonrası Yunanistan’ın yaşadığı iç savaş yıllarında da devam etmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrası iki kutuplu yeni dünya düzeninde, iki ülke aynı kutupta yer almış, komünizme karşı birlikte saf tutmuşlardır (Özer & Baş, 2018, s. 633).

Demokrat Parti Dönemi’nin ilk yıllarında iyi ilişkiler devam etmiştir. Bu dönem Yunanistan’daki Batı Trakya Türk azınlığı ile Türkiye’de Rum azınlık altın bir dönem yaşamıştır. İki azınlıkta birçok haklar elde etmiştir. Örneğin 1952 yılında Gümülcine’de ilk kez bir Türk Lisesi (Celal Bayar Lisesi) açılmıştır. 1951 tarihli Türkiye ile Yunanistan arasında bir Kültür Antlaşması yapılmıştır. Bu antlaşmayla Batı Trakya’ya Türkiye’den önemli sayıda öğretmen gönderilmiştir. Benzer şekilde Türkiye’deki Rumlar da birçok haklar elde etmiştir. Patrikhane’nin devletle ilişkileri son derece iyi olmuştur. Örneğin 6 Haziran 1952’de Başbakan Adnan Menderes ile Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü Patrikhane’yi ziyaret etmiştir. Böylece ilk kez bir Türk Başbakan Patrikhane’yi ziyaret etmiştir. Rum azınlık eğitim alanında da birçok haklar elde etmiştir. Örneğin 1951 yılında Heybeliada Ruhban Okuluna Yunanistan ve diğer Hristiyan ülkelerden öğrenci alınmasına izin verilmiştir (Baş, 2015, s. 106-111).

1952 yılında iki ülkenin beraber NATO üyesi olmasıyla, ilişkilerde bir ortak payda daha oluşmuştu. Mevcut işbirliğini NATO üyeliği iyice sağlamlaştırmıştı. İki ülke askeri alanda da iş birliğine gitmeyi planlamıştı. Bunun için 1952 yılında iki ülkenin devlet adamları her biri kendi içinde tarihî öneme sahip üst düzey ziyaretler gerçekleştirmişti. İlk ziyaret 29 Ocak-5 Şubat 1952’de Yunanistan Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Sofokles Venizelos’un Türkiye ziyareti olmuştur. Arkasından Başbakan Adnan Menderes’in 26 Nisan-2 Mayıs 1952 tarihleri arasında Yunanistan ziyareti gerçekleşmiştir. Daha sonra 8-15 Haziran 1952’de Yuna Kralı Paul ile Kraliçe Frederika Türkiye’ye gelmiştir. Bu tarihî öneme sahip bir ziyaret olmuştur. Zira ilk kez bir Yunanistan kralı Türkiye’yi ziyaret etmiştir. 25 Kasım 1952’de Cumhurbaşkanı Celal Bayar Yunanistan’a gitmiştir. Bayar’ı Yunanistan o güne kadar hiçbir devlet başkanına yapılmamış bir tören ve coşkuyla karşılamıştır. Bayar Yunanistan’da 2 Aralık’a kadar temaslarını sürdürmüştür (Baş, 2015, s. 97-106). 1952 yılında gerçekleştirilen bu ziyaretlerin gerçek nedeni, Türkiye ile Yunanistan’ın aralarına Yugoslavya’yı da alarak, Balkanlar’da SSCB’ye karşı bir ittifak kurma düşüncesidir. Bu nedenle İstanbul’un fethinin 500. yıl dönümüne denk gelen 1953 yılı, Türk-Yunan ilişkileri açısından kritik bir yıl olmuştur.

1953 yılının ilk aylarından itibaren üç ülke arasında devam eden görüşmelerin sonucunda 28 Şubat 1953'te Ankara'da üç ülke Dostluk ve İş Birliği Antlaşması imzaladı (Hatipoğlu, 1997, s. 307). Bu antlaşmadan sonra üç ülke arasında yoğun görüşmeler devam etti. Bu görüşmelerin amacı Ankara Antlaşması'nın öngördüğü iş birliğini gerçekleştirmektir. Bu iş birliğinin sonucunda da Balkanlar'da üç devlet arasında bir pakta gidilmesi planlanmıştı. İşte bu kritik günler İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümüne denk gelmişti. Fakat Balkanlar'da kurulacak Pakt için Yunanistan ile Türkiye'nin iyi ilişkilerini devam ettirmesi gerekliydi. Milliyetçi söylemler Türk-Yunan ilişkilerini kırılgan kıldığı için, Türkiye'de devletin zirvesi Yunanistan'ı gücendirmemek adına törenlerin abartılmadan kutlanmasını istemiş, kendileri de törenlere katılmamıştır. Bu nedenle kutlamalar sönük geçmiştir. Bu durum karşısında Yunan kamuoyuna bakıldığında, aşağıda bahsedileceği gibi Türk devletinin bu tutumundan memnun olmuştur.

3. Yunan Kamuoyunun Tutumu

İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü Yunanistan'da bir matem havası estirmiştir. 1953 yılı Mayıs ayının son günlerinde Atina, Pire, Selanik, Patras, Yanya gibi büyük kentlerde yas törenleri yapılmıştır (Ünal, 2003, s. 71). Yunanistan'da 25 Mayıs 1953 tarihli Athinaiki gazetesinin haberine göre, Fethin 500. yıl dönümüne tesadüf eden Cuma günü Sensinod Meclisinin kararı ile İmparator Konstantin ve İstanbul'u müdafaa ederken ölenlerin ruhları için, Atina Katedralinde ve bütün taşra kiliselerinde ayin yapılması kararı alınmıştır (BCA, 030.01.00.00/103.644.07). Karara uygun olarak bu ayinler 29 Mayıs günü yapılmıştır. Yapılan ayinlere Yunanistan Kralı'nın Temsilcisi, Meclis Başkanı, Eğitim ve Adalet Bakanları da katılmıştır (BCA, 030.01.00.00/103.645.02).

Yunan gazetelerinde Fetih kutlamaları ile ilgili haberlerde hep Türk-Yunan dostluğu vurgulanmıştır. Bunlara örnek vermek gerekirse şu örnekleri verebiliriz:

29 Mayıs günlü Ethnikos Kiryx gazetesi; *“Türklerle Yunanlılar dost olmalıdır. Siyaset, mantık, menfaat ve hissiyat bunu emrediyor. Fatih şehri aldı diye biz Türklere küskün olamayız.”* ifadelerine yer verilmiş ve sonrasında şöyle devam edilmiştir: *“Bugün biz Türklerle dostuz ve dost olmalıyız, zira aramızda her türlü ayrılık ancak müşterek düşmana yarar. Yunanistan Türkiye'yi ve İstanbul'u yutmak isteyen kızıl ejder için, İstanbul'a Bizans, İstanbul, Konstantiniye denilmiş hepsi birdir. Ele geçirse ona Malenkovgrad adını takar.”* (BCA, 030.01.00.00/103.645.02). Haber de her iki ülkenin SSCB'nin tehdidinde olduğuna, bu nedenle dost olmanın gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

29 Mayıs günlü Vraydi gazetesi; *“Türk-Yunan dostluğunun ilk temellerini atanlar Atatürk'le Eleftherios Venizelos değil, Fatih ile ilk Rum Patriği Genadios Şolaryas'dır. Tarih iki milleti ayırmamış birleştirmiştir.”* (BCA, 030.01.00.00/103.645.02).

30 Mayıs günlü Akropolis gazetesi; *“Fethin yıl dönümünü kutlamak halka kalmıştır. Rum patriği Athinagoras, Yunan ve Rus konsolosları, Ermeni patriği, ve Hahambaşı, üniversitede yapılan merasimde hazır bulunmuşlardır. Yunan düşmanı hiçbir gösteri olmamıştır.”* (BCA, 030.01.00.00/103.645.02).

30 Mayıs günlü To Vima gazetesinde; *“Türkler dün, İstanbul'un fethini kutladılar, biz ağladık. Tam 500 yıl evveli dünyanın gidişini değiştiren muazzam bir tarihi hadisedir bu; yalnız Türklerle Yunanlıların kaderine değil, bütün beşeriyetin kaderine tesiri olmuştur. (...)”* (BCA, 030.01.00.00/103.645.02). Gazete haberinin devamında, milletlerin kendi tarihlerine bağlı olduklarından bahsedilmiş, bu nedenle milletlerin tarihlerindeki büyük olayları kutlamalarının son derece doğal olduğu ifade edilmiştir. Yani bir anlamda Yunan kamuoyuna, Türklerin İstanbul'un fethini kutlamalarının normal bir şey olduğu mesajı verilmiştir. Haberin devamında şu ifadeler yer almaktadır:

“Şu var ki milletler kendi tarihlerine bağlıdırlar, böyle meseleleri ince eleyip sık dokumak mecburiyetinden azade olarak, geçmişteki kahramanlarını, varlıklarına temel olan büyük hadiseleri kutlarlar. İşte pek haklı olarak, dün Türkler Fatih'i ve Yunanlılar son Bizans imparatorunu andılar. 500 yıl evvel, Bizanslılarla Türkler, Müslümanlıkla Hıristiyanlık uzun ypraticı mücadelenin biri galibi, öteki mağlubu. Yeter ki, tarihi hatıralar Türklerle Yunanlıların şimdiki hayatlarına engel olmasın. Engel olmayacak da. Dün Türklerle Yunanlılar geçmiş zamandaki mücadelelerini hatırlar ve kahramanlarının adını anarken, Türk ve Yunan gazetelerinde, iki taraftan

hiçbirinin şimdiki ihtiyaçlarını, bugünkü menfaatlerini bir yana atıp tarihi uyku ilacı gibi kullanmak niyetinde olmadığını belli eden haberler çıktı.”

Yine aynı gazete de Türk-Yunan dostluğu ve iki ülkenin iş birliği yapması gerekliliği şu ifadelerle anlatılmaya çalışılmıştır:

“Türklerle Yunanlılar, müşterek bir istikbale çıkan yollarını kapaması muhtemel tarihi romantizme kapılmayacak kadar akıllıdır. (...) Atatürk ile Eleftherios Venizelos; Fatih ile Konstantin'den bize daha yakın bir zamanda yaşamış milli kahramanlardır ve tarihi bir devirde iki milletin ideallerini gerçekleştirmişlerdir. Kanlı Sakarya'dan sonra, bu iki büyük devlet adamı-galip mağlup bir yan-milletlerinin barışması ve iş birliği yapması gerektiğini anlamışlardı. Fatih ve Konstantin, bugünkü devri bilmiş olsalardı, onların yapacağı buydu. Biz aramızda iş birliği yapmakla, onların hatıralarına daha sadık kalmış oluruz.”

Yunan basınından anlaşıldığı üzere, İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümünün Türkiye'de görkemli bir şekilde kutlanmaması, kutlamaların sönük geçmesi ve kutlamaların resmî bir havadan uzak olmasından Yunanistan son derece memnun olmuştur. Ayrıca Yunan devleti de kendi kamuoyuna basın aracılığıyla, 29 Mayıs'ta Türk-Yunan dostluğundan bahsettirmiştir.

29 Mayıs sonrası da Türk ve Yunan devletlerinin tutumunda bir değişiklik olmamıştır. Türkiye'de Bakanlar Kurulunun 19 Ağustos 1953 tarihli bir kararnamesinden, İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü münasebetleriyle Türk ve Yunan üniversitelerinde verilecek konferansların programlarını hazırlamak ve konferansçıları seçmek üzere Atina'da toplantılar yapıldığı anlaşılıyor (BCA, 030.18.01.02/133.69.14). Görüldüğü üzere Hükümet, görkemli kutlamalar yerine konunun iki ülkenin bilim insanlarının katılımıyla, iki ülkede düzenlenecek konferanslarla tartışılıp konuşulmasını istemiştir. Türkiye kutlamalarda bu şekilde tavır sergileyerek Yunan tarihindeki Bizans olgusunu da kabul etmiştir.

Sonuç

Bu çalışmada Demokrat Parti Dönemi Türk Yunan ilişkileri bağlamında İstanbul'un fethinin 500. yıl kutlamaları irdelenmiştir. Bu tarihî olay için Türkiye hazırlık yapmaya 1939 yılında başlamış, tüm dünyada ses getirecek görkemli törenler yapmayı planlamıştır. Bu hazırlıklar çalışmada ayrıntılarından bahsedildiği gibi 1953 yılına kadar devam etmiştir. Özellikle 1949 yılının sonlarına doğru hazırlıkları yürütmesi için Bakanlıklar ve Kurullararası Daimî Komisyonu kurulmuştur. Fakat işlerin daha kolay yürütülebilmesi için Daimî Komisyonun yerine bir dernek kurulmasına karar verilmiş ve 13 Şubat 1950'de *İstanbul'un 500. Ve Müteakip Fetih Yıllarını Kutlama Derneği* kurulmuştur. Bundan sonra hazırlıklar bu dernek tarafından yürütülmüştür.

İstanbul'un 500. Ve Müteakip Fetih Yıllarını Kutlama Derneğine Demokrat Parti hükümetleri vadettiği mali desteği vermemiş, hazırlıklara da gerekli ilgiyi göstermemiştir. Özellikle 1953 yılı Mayıs ayında hazırlıkların bir anda durduğu anlaşılmıştır. 29 Mayıs 1953'te kutlama törenlerine Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes katılmamıştır. Yine Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü başta olmak üzere bakanlar da katılmamıştır. Devletin zirvesinin katılmaması nedeniyle törenler, resmî havadan uzak bir şekilde, halk adeta kendi kendine kutlamıştır. Dolayısıyla kutlamalar sönük geçmiş, yıllardır yapılan planlar gerçekleşmemiştir.

Türkiye'nin kutlamaları sönük bir şekilde kutlamasının sebebi ise Türk-Yunan ilişkilerine zarar vermemek içindir. Zira 1953 yılı ilişkiler açısından oldukça kritik bir yıldır. 1952 yılında iki ülke beraber NATO'ya girmiş, ilişkiler ivme kazanmış ve aynı yıl iki ülkenin devlet adamları karşılıklı, her biri kendi içinde tarihî öneme sahip, üst düzey ziyaretler gerçekleştirmiştir. Başta ABD olmak üzere Batı bloğunun bu ziyaretler sonrası beklentisi, Türkiye ve Yunanistan'ın aralarına Yugoslavya'yı da alarak İkinci Balkan Paktını kurmalarıdır. Balkan Paketi için 1953 yılında devam eden görüşmelerin zarar görmemesi için iki ülkede son derece dikkatli davranmıştır. Dolayısıyla Türkiye Yunanistan'ı gücendirmemek adına bu tarihî olayı sönük bir şekilde kutladığı anlaşılmıştır. Zira Türk-Yunan ilişkilerinin kırılma noktasını düşünürsek, aksi durumda ilişkilerin zarar göreceği ve SSCB'ye karşı Balkanlar'da kurulacak paktın gerçekleşmeyeceği düşüncesi devlet adamlarında hakimdir.

Yunanistan'da ise 29 Mayıs'ta İmparator Konstantin ve İstanbul'u müdafaa etmek için ölenlerin ruhları için Atina Katedralinde ve bütün taşra kiliselerinde ayin yapılmıştır. Bu ayinlere devlet

görevlileri de katılmıştır. Fakat başta Yunan basını olmak üzere Yunan kamuoyunda o gün veya öncesinde Türk düşmanlığıyla ilgili bir olay olmamıştır. Yunan gazetelerine bakıldığında genelinde Türk-Yunan dostluğuna vurgu yapılmış, Türklerin barışçı bir millet olduğundan bahsedilmiştir. Türkiye'nin tutumundan da Yunan kamuoyunun son derece memnun olduğu Yunan basınından anlaşılmıştır. Sonuç olarak İstanbul'un fethinin 500. yıl dönümü kutlamalarına Türk-Yunan ilişkileri bağlamında bakıldığında, Türkiye bu önemli yıl dönümünü ilişkilerde sıkıntı yaşamamak adına, planladığı şekilde kutlanmamıştır. Bu durumdan Yunanistan'ın memnun olması sonucu ilişkilerde bir gerginlik yaşanmamış, aksine daha da yakınlaşmaya sebep olmuş, İkinci Balkan Paktı için yapılan görüşmeler zarar görmemiştir.

Kaynakça

1. Arşiv Belgeleri

1.1. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

- BCA, Fon Kodu: 30.10.00.00, Yer Kodu: 256.724.29, 04.05.1944.
BCA, Fon Kodu: 030.01.00.00, Yer Kodu: 123.782.06, 01.03.1950.
BCA, Fon Kodu: 490.01.00.00, Yer Kodu: 123.782.06, 25.03.1950.
BCA, Fon Kodu: 030.18.01.02, Yer Kodu: 123.61.13, 28.07.1950.
BCA, Fon Kodu: 030.01.00.00, Yer Kodu: 17.98.42, 14.08.1950.
BCA, Fon Kodu: 030.18.10.20, Yer Kodu: 124.82.07, 27.10.1950.
BCA, Fon Kodu: 030.18.10.20, Yer Kodu: 130.84.14, 12.11.1952.
BCA, Fon Kodu: 030.10.00.00, Yer Kodu: 198.354.14, 31.03.1953.
BCA, Fon Kodu: 030.01.00.00, Yer Kodu: 103.645.02, 10.06.1953.
BCA, Fon Kodu: 030.01.00.00, Yer Kodu: 103.644.07, 30.05.1953.
BCA, Fon Kodu: 030.18.01.02, Yer Kodu: 133.69.14, 19.08.1953.

1.2. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dışişleri Bakanlığı Türk Diplomatik Arşivi (TDA)

- TDA, Fon Kodu: 539, Yer Kodu: 220282.213307.02, 18.04.1951.
TDA, Fon Kodu: 539, Yer Kodu: 220282.213307.01, 26.04.1951.
TDA, Fon Kodu: 571 Yer Kodu: 35874.141659.32, 02.06.1953.
TDA, Fon Kodu: 538, Yer Kodu: 2673.21656.1, 11.06.1953.

1.3. Türk Kızılay Arşivi (TKA)

TKA, Kutu No: 2599, Belge No: 1.3.

2. Süreli Yayınlar

- 29 Mayıs 1453 – 29 Mayıs 1953. (1953, Mayıs 29). Hürriyet, s. 1.
Fethin 500 üncü yıl dönümü dün kutlandı. (1953, Mayıs 30). Milliyet, s. 1.
Fetih yıldönümü bugün kutlanıyor. (1953, Mayıs 29). Ulus, s. 1.
İntizamsızlık yüzünden halk törenleri takip edemedi. (1953, Mayıs 30). Son Telgraf, s. 1.
İstanbul'un 500 üncü yılı hazırlıkları. (1949, Nisan 5). Cumhuriyet, s. 3.

- Simavi S. (1953, 29 Mayıs). Bu Gün. Hürriyet, s. 1.
- Simavi S. (1953, Eylül 11). Hodri Meydan. Hürriyet, s. 1.
- Simavi S. (1953, Mayıs 10). 500 Üncü Yıldönümü. Hürriyet, s. 1.
- Türk İstanbul (Fetih Eki). (1953 Mayıs 29). Cumhuriyet.

3. Kitap Makale ve Tezler

- Baş, R. (2015). II. Dünya Savaşı Yıllarında ve Sonrasında Türk-Yunan İlişkilerinde Dostluk Örnekleri (1939-1954). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başar, F. (2003). Törenler Kitaplarla Taçlandırıldı. *Popüler Tarih Dergisi*, 550. Yıl Özel Sayısı, 74-78.
- Bölükbaşı, M. (2013). Bir ‘‘Gelenek İcadı’’ Olarak İstanbul’un Fethi. *Sosyoloji Dergisi*, S. 28, 2013, 67-88.
- Çakmak, G. A. (2022). İnşacı Perspektiften Türk-Yunan İlişkilerinde İlk Yakınlaşma Süreci 1930-1955. *Tarih ve Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Türk-Yunan İlişkileri 1821-2021*.(Ed. Esra Özsüer). Boyut Yayıncılık, 76-93.
- Clogg, R. (1997). *Modern Yunanistan Tarihi*. İletişim Yayınları.
- Cunbur, M. (1958). İstanbul’un 500’uncü Fetih Yıldönümü Dolayısıyla Tertiplenen Sergilerde, Yapılan Kültür, San’at ve Neşriyat Hareketlerine Dair. *Vakıflar Dergisi*, C. 4, 265-281.
- Değerli, E. S. (2006). Atatürk Dönemi Türk-Yunan Siyasi İlişkileri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 15, 239-261.
- Demirözü, D. (2007). *Savaştan Barışa Giden Yol*. İletişim Yayınları.
- Engin, V. (2003). İstanbul’da Müstesna Bir Gün. *Popüler Tarih Dergisi*, 550. Yıl Özel Sayısı, 65-67.
- Erden, F. (1965). İstanbulun Beşyüzüncü Fetih Yıldönümünü Kutlama Teşebbüsü Bunun; Tariheçesi ve Hazin Akibeti. *Türk Yurdu Dergisi*, IV(312), 1-5.
- Fırat, M. (2009). 1945–1960 Yunanistan’la İlişkiler. *Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar*, C. I, (Ed. Baskın Oran), İletişim Yayınları, 576-614.
- Gürel, ř. S. (1993). *Tarihsel Boyut İçinde Türk Yunan İlişkileri (1821-1993)*. Ümit Yayıncılık.
- Hatipoğlu, M. M. (1997). *Yakın Tarihte Türkiye ve Yunanistan 1923- 1954*. Siyasal Kitabevi.
- İnan, K. (1986). Türk-Yunan İlişkilerinde Dinamikler. *Üçüncü Askeri Tarih Semineri Bildirileri, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları*, 93-101.
- İşler, A. (2020). Ayasofya’nın Tekrar Camiye Dönüştürülmesi Meselesi ve Fetih Kutlamaları (1950-1970). *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), s. 301-307.
- Kalelioğlu, O. (2009). *Tarih Boyunca Türk-Yunan İlişkileri ve Megali İdea*. Bilgi Yayınevi.
- Klapsis, A. (2022). 1930’larda Yunan Dış Politikası ve Türkiye ile Uzlaşı. *Tarih ve Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Türk-Yunan İlişkileri 1821-2021*. (Ed. Esra Özsüer). Boyut Yayıncılık, 68-75.
- Millas, H. (2022). Türk-Yunan İlişkilerinin Normalleşmesindeki Engeller. *Tarih ve Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Türk-Yunan İlişkileri 1821-2021*.(Ed. Esra Özsüer). Boyut Yayıncılık, 94-103.

- Naz, Y. (2022). Türk-Yunan İlişkilerinin Psikopolitik Patolojisi. *Tarih ve Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Türk-Yunan İlişkileri 1821-2021*.(Ed. Esra Özsüer). Boyut Yayıncılık, 272-289.
- Özcan, Ö. (2013). İstanbul'un Fethinin 500. Yıldönümü Kutlama Hazırlıkları. *Türk Yurdu Dergisi*, S. 316, 29-35.
- Özer, S. (2013). *Demokrat Parti'nin Köy ve Köylü Politikaları (1946-1960)*. Berikan Yayınevi.
- Özer, S. & Baş, R. (2018). 1954 Yılı Türk- Yunan İlişkileri Ve Yükselen Kıbrıs Meselesi. (Ed. Serdar Salman & Zafer Gölen). *V. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Sempozyumu*. Gece Kitaplığı.
- Pakır, M. (2020). İsmet İnönü Dönemi Tarih Kongreleri (1938-1950). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, F.K. (2021). 1929 Dünya Ekonomik Buhranı Sonrasında Türk-Yunan Ekonomik İlişkilerinin Tarihsel Gelişimi (1929 – 1939). *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, "Türk-Yunan İlişkileri Özel Sayı", 5, 55-90.
- Şahin, F.K. (2022). Cumhuriyet Döneminde Türk Yunan İktisadi İlişkileri Ve Etkileri. *Tarih ve Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Türk-Yunan İlişkileri 1821-2021*.(Ed. Esra Özsüer). Boyut Yayıncılık, 40-67.
- Şimşek, A. ve Akbaş, E. (2023). *Fetih ve Fatih*. İBB Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü.
- Şimşir, B. N. (2001). *Atatürk ve Yabancı Devlet Başkanları*, C. IV. TTK Basımevi.
- Tağmat, Ç. D. (2014). Fetih Derneği ve İstanbul'un Fethinin 500. Yılı. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 46-60.
- Tsitselikis, K. (2022). Türk-Yunan Gerilimlerinde Kalıcı Alanlar: Çözüm Aramak mı Çıkmazı Büyütmek mi?. (çev. Betül Buzbay). *Tarih ve Uluslararası İlişkiler Perspektifinden Türk-Yunan İlişkileri 1821-2021*.(Ed. Esra Özsüer). Boyut Yayıncılık, 104-111.
- Türsan, N. (1987). *Yunan Sorunu*. yyy.
- Ünal, E. (2003). 1953'te Neler Yaşandı. *Popüler Tarih Dergisi*, 550. Yıl Özel Sayısı, 68-73.

4. Görsel Kaynaklar

Arakon, A.G. (1951). İstanbul'un Fethi (Sinema Filmi), *Acar Film Stüdyosu*, İstanbul.

Ekler

Ek:1- İstanbul'un Fethi'nin 500. ve Müteakip Fetih Yıllarını Kutlama Derneğinin kuruluşunun Başbakan Şemseddin Günaltay'a bildirilmesi ile ilgili belge (BCA, Fon Kodu: 030.01.00.00, Yer Kodu: 123.782.06, 01.03.1950).

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

İSTANBULUN
BEŞYÜZÜNCÜ VE MÜTEAKİP FETİH
YILLARINI KUTLAMA DERNEĞİ
KURULUŞ TARİHİ: 1950

İSTANBUL, 1/3/1950

Sayı: 3

Sayın
Şemseddin Günaltay
Kıymetli Başbakan
A n k a r a

İstanbul'un Beşyüzüncü ve müteakip fetih yıllarını kutlama derneği teşekkül etmiş ve statüsü hakkındaki muayyen formaliteler ikmal olunarak resmî hüviyeti almıştır. İdare Kurulunu teşkil eden zevatın isimlerini takdim ediyorum. Dernek, yersizlik dolayısıyla toplantılarını muvakkaten müzede yapmaktadır.

Vaktin pek darlaşmış olmasına rağmen İdare kurulu bu mühim ve mukaddes işe başlarken Yüksek şahsiyetinizin maddî ve manevî yardım ve müzaheretlerine mazhar olarak muvaffakiyetler sağlayacağını kuvvetle ümit etmekte olduğumu sonsuz sevgi ve tazimleriyle arzeder ve nizamnamemizin tab'ını müteakip bir nüshasının takdim edileceğini bildiririm.

İdare Kurulu Başkanı
Aziz Ogan

İdare Kurulu Üyeleri:

Başkan	: Aziz Ogan	İst.Arkeoloji Müzeleri Müdürü
İkinci Başkan	: Cemil Topuzlu	Eski Şahremini
U. Kâtip	: Osman Ergin	Eski İstanbul Mektupçusu
Veznedar	: Ali Vasfi Eğeli	Şişli camii Mimarı
Muhasip	: Halis Kaynar	İst. İş Bankası Müdürü
Üyeler	: İhsan İpekçi	Ipek sineması sahibi
	: Muhiddin Üstündağ	Eski İstanbul Valisi
	: İzzet Aksoman	İst. Tüccar Derneği Başkanı
	: Dr. Fethi Erdem	Türk ocağı U. Kâtibi
	: Heykeltraş Nejad Sirel	Güzel San'atlar Akademisi
	: Vasfi Rıza Zobu	Şehir Tiyatrosu Artistlerinden

030 01 423 782 6

Muvakkat Merkez: İstanbul - Eminönü, Balıkbazarı Akosman Han, İzzet Akosman Yazhanesi. Telefon: 21121/21682

Fon No: 30 1 0 0 - Kutu No: 123 - Dosya No: 782 - Sıra No: 6

Ek:2- İstanbul'un Fethi'nin 500. ve Müteakip Fetih Yıllarını Kutlama Derneğinin, Başbakan Adnan Menderes'den görüşme talebinde bulunması ile ilgili belge (BCA, Fon Kodu: 030.01.00.00, Yer Kodu: 17.98.42, 14.08.1950).

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
İSTANBUL

BEŞYÜZÜNCÜ VE MÜTEAKİP FETİH
YILLARINI KUTLAMA DERNEĞİ
KURULUŞ TARİHİ: 1950

İSTANBUL, 14/ 8 / 1950

Sayı : 1619

Sayın
Adnan Menderes
Başbakan

İstanbul'un 500 cü fetih yılı dönümünü kutlamak, büyük Türk kahramanı Fatih'in anıtını dikmek ve bu vesileyle İstanbul'un Fatih devrine ait kıymetli, tarihî eserlerini tamir etmek ve harapiden kurtarmak gibi ilmî ve kültürel gayelerle kurulmuş olan Derneğimiz programını tesbit ederek faaliyetine çoktan başlamış bulunmaktadır. Zatiâlinizin de takdir buyuracağı vechile bu mühim memleket ve tarih davasını başarmak için Derneğimiz Hükümetin maddî ve manevî müzaheretine muhtaçtır. Hükümetimizin bu husustaki kıymetli noktalarını öğrenerek faaliyetini bu ışık altında yapmağa mecbur olduğumuzdan Derneği temsil eden bir heyetin buradaki ikametleri esnasında kabul buyurulmasını ve bu ziyaret için zamanın tarafınızdan tayin edilerek lütfen bildirilmesini en derin sevgi ve saygılarımızla arz ederiz.

Umumî Kâtip
Dr. Fethi Erden

İkinci Başkan
İzzet Akosman

Başkan
Arkeoloji Müzeleri Müdürü
Aziz Ogan

030 01 17 98 42

Muvakkat Merkezi : İstanbul - Eminönü, Balıkpazarı Akosman Han, İzzet Akosman Yazanesi. Telefon : 21121/21682

Fon No: 30 1 0 0 - Kutu No: 17 - Dosya No: 98 - Sıra No: 42

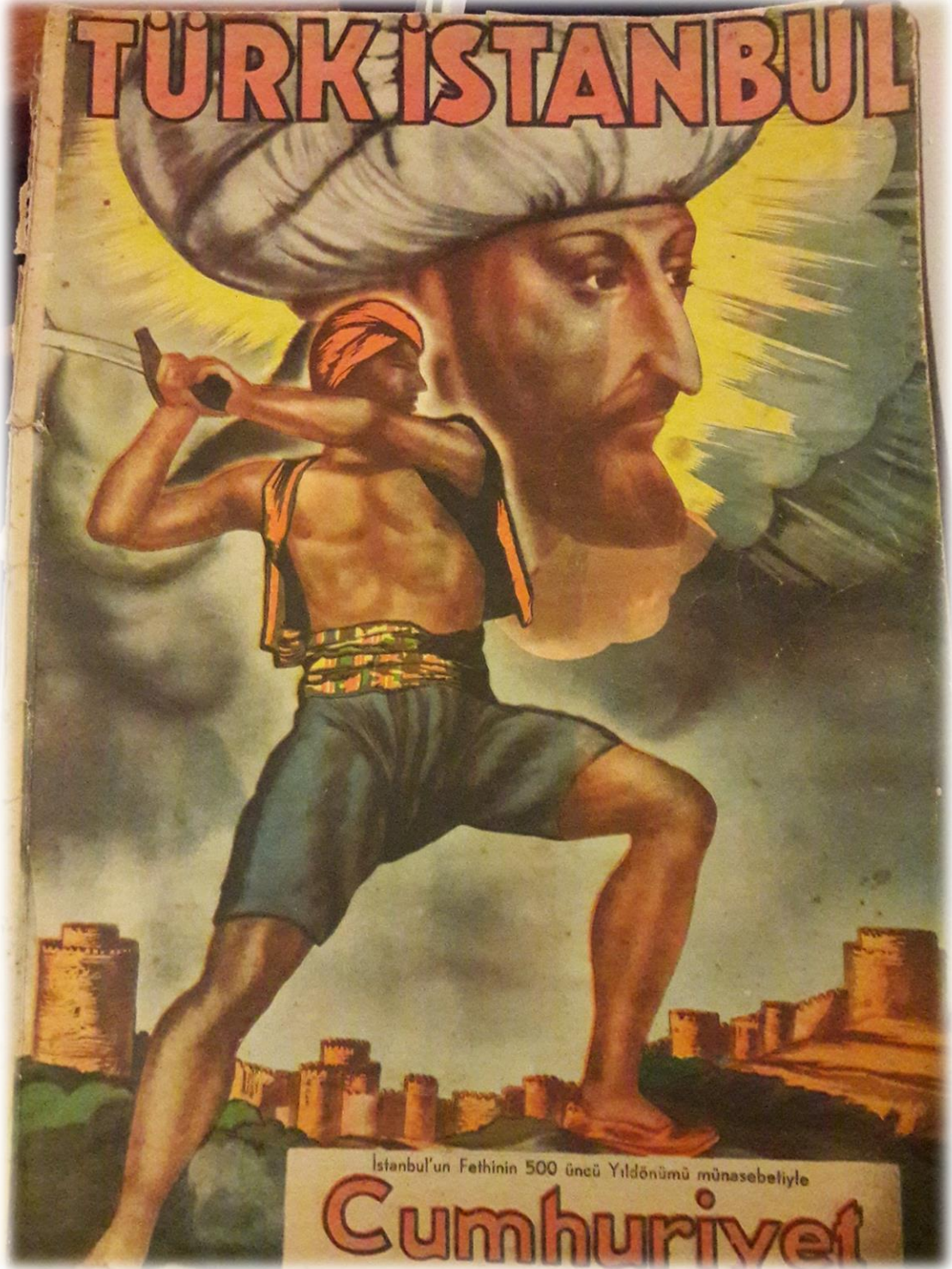
Ek:4- 29.05.1953 tarihli Ulus gazetesi

Ek: 5- 29.05.1953 tarihli Hürriyet gazetesi

Ek:6- İstanbul'un fethinin 500. yılı münasebetiyle bazı gazeteler Fetih ekleri vermiştir. Örneğin Cumhuriyet gazetesi 52 sayfalık "Türk İstanbul" adlı Fetih eki vermiştir 29 Mayıs 1953 tarihli Cumhuriyet gazetesinin verdiği "Türk İstanbul" adlı Fetih eki.

Ek:7- 30.05.1953 tarihli Son Telgraf gazetesi.

Ek: 8- PTT İstanbul'un fethinin 500. yılı anısına 12 puldan oluşan bir pul serisi hazırlamıştır.

